

Postin ylempien infotilaisuus 14.2.2023

Työsuhteen muutos- ja päättämistilanteet YTN-liittojen palveluista

Sirpa Leppäluoto, työmarkkinajohtaja, YTY

ESITYKSEN SISÄLTÖ

- Työsuhteen irtisanominen tuta-perusteella, yleistä
- Uudelleen sijoittaminen, työn tarjoaminen, koulutusvelvollisuus
- Takaisinottovelvollisuus
- Päätämissopimus
- Työsuhteen ehtojen muuttaminen
- YTN-liittojen palvelut muutostilanteissa

TYÖSUHTEEN IRTISANOMINEN TUTA-PERUSTEELLA, YLEISTÄ

- Asiallinen ja painava syy
- Tarjolla oleva työ on taloudellisista, tuotannollisista tai työnantajan toiminnan uudelleenjärjestelyistä johtuvista syistä vähentynyt olennaisesti ja pysyvästi
- Ei perustetta, jos työnantaja on joko ennen irtisanomista tai sen jälkeen ottanut uuden työntekijän samankaltaisiin tehtäviin, vaikka hänen toimintaedellytyksensä eivät ole vastaavana aikana muuttuneet

TYÖN TARJOAMIS/UUDELLEEN SIJOITTAMISVELVOLLISUUS

- Ei saa irtisanoa, jos työntekijä on sijoitettavissa tai koulutettavissa toisiin tehtäviin
- Tarjottava ensisijaisesti hänen työsopimuksensa mukaista työtä vastaavaa työtä. Jos tällaista työtä ei ole, työntekijälle on tarjottava muuta hänen koulutustaan, ammattitaitoaan tai kokemustaan vastaavaa työtä.
  - Työ, jota työntekijä on tehnyt aiemmin
  - Työ, jota tt ei ole tehnyt ta:lle aikaisemmin, mutta josta suoriutuisi koulutuksensa, ammattitaitonsa tai kokemuksensa perusteella kohtuullisen harjaantumisajan jälkeen
- Velvoite muun työn tarjoamiseen jatkuu koko työsuhteen ajan

KENELLÄ VELVOITE SIJOITTA

- Velvoite lähtökohtaisesti työnantajakohtainen
- Poikkeus:
  - Uudelleensijoitusvelvollisuus voi ylittää yhtiörajat edellyttäen, että ta:lla **tosiasiallinen määräysvalta** henkilöstöasioissa yrityksessä, jossa työtä olisi
    - Pelkkä omistus ei vielä perusta sijoitusvelvoitetta
    - Arvioinnissa huomioidaan mm. henkilöstöasioiden yhteisyys (työhönotto, palkkahallinto, työntekijöiden tosiasiallinen työskentely ryhmän eri yrityksissä), yritysten toimialojen samankaltaisuus, joidenkin liiketoimintojen yhteisyys
  - Konsernissa uudelleensijoitus emoyhtiöstä tyttäreeseen, ei päinvastoin

TARJOTTAVA OMA-ALOITTEISESTI

- Ta:n selvitettävä *oma-aloitteisesti* irtisanomisuhan alaiselle tarjottavissa olevat työt ja tämän suoriutuminen näistä töistä
  - Ta:n ylläpitämä 'tietopankki' avoimista tehtävistä, joihin irtisanomisuhan alaiset voivat ilmoittautua 'työnhakijoiksi' ei ole riittävä järjestely
  - Myöskään rekrytointikirjeet, joihin oli listattu kaikki yrityksessä avoimiksi tulleet tehtävät, eivät täytä henkilökohtaisen työn tarjoamisen edellytystä
- Työnantaja ei saa itse päätellä, että tarjolla oleva tehtävä ei kiinnosta työntekijää

KOULUTUSVELVOLLISUUS

- Työnantajan on järjestettävä työntekijälle sellaista uusien tehtävien edellyttämää **koulutusta**, jota voidaan molempien sopijapuolten kannalta pitää tarkoituksenmukaisena ja kohtuullisena.
- Koulutuksen oltava:
  - 1) Alan luonteeseen ja työpaikan kokoon nähden tavanomaista
  - 2) Työssä tarvittavaa ja työnantajan tarpeisiin sopivaa
  - 3) Järjestettävissä sekä
  - 4) Työntekijälle sopivaa tämän ammattitaito, aikaisempi kokemus sekä soveltuvuus huomioiden
- Koulutusvelvoite käsittää ammatillisen täydennys-, jatko- tai uudelleen koulutuksen
- Työntekijällä oltava tarvittavat perusammattitaidot ja –valmiudet työn edellyttämä peruskoulutus mukaan lukien

TILANNE, JOSSA TYÖNANTAJA TARJOAA MUUTA TYÖTÄ

- Työtehtävä voi olla alempi, palkka voi olla pienempi
  - Edellyttää, että varsinainen työ vähentynyt olennaisesti ja pysyvästi
- Työnantajan on ilmoitettava selvästi irtisanomisperuste sekä mitä seuraa, jos ei vastaanota työtä
- Työn vastaanottaminen
  - Uusi tehtävä alempine palkkoineen alkaa työnantajan irtisanomisajan jälkeen
- Työn torjuminen
  - Työnantaja irtisanoo

TAKAISINOTTOVELVOLLISUUS

- Työnantajan on tarjottava työtä taloudellisilla ja tuotannollisilla syillä irtisanomalleen työntekijälle, jos ta tarvitsee uutta työsuhteista työvoimaa samoihin tai samankaltaisiin tehtäviin neljän kuukauden kuluttua irtisanotun työntekijän työsuhteen päättymisestä (yli 12 v. -- > 6 kk)
  - Tuta-peruste –vaatimus – ei siis jos itse irtisanoutunut, irtisanottu hlö- syillä tai määräaikaisuus päätynyt
- Sama tai samankaltainen työ (suppeampi kuin työsuhteen voimassa ollessa)
- Tiedusteltava paikalliselta työvoimaviranomaiselta onko irtisanottuja työntekijöitä hakemassa töitä sen välityksellä
  - Irtisanotun oltava työnhakijana työvoimatoimistossa. Huom: ei siis tarvitse olla työtön

TAKAISINOTTOVELVOLLISUUS

- Etuoikeus palata samaan tai samankaltaiseen työhön suhteessa muihin työnhakijoihin, irtisanottu syrjäyttää pätevämmänkin hakijan takaisinottoaikana
- Laissa ei säännöksiä takaisinotettavien työntekijöiden keskinäisestä paluujärjestyksestä, työnantaja voi siis valita haluamansa heidän joukostaan
- Työnantajalla ei ole velvollisuutta tarjota työtä entisin ehdoin

55-VUOTTA TÄYTTÄNEEN IRTISANOMINEN

- **Tämän vuoden alusta tuli voimaan uusi muutosturva 55 vuotta täyttäneille**, joiden työsopimus on irtisanottu taloudellisista tai tuotannollisista syistä 1.1.2023 tai sen jälkeen. Muutosturvaan kuuluu **muutosturvaraha (n. 1 kk palkka)**, oikeus koulutukseen ja tavallista pidempi työllistymisvapaa.
- On tärkeää muistaa, että muutosturvan saaminen edellyttää myös sitä, että hakija on ilmoittautunut TE-toimistoon työnhakijaksi **60 päivän sisällä siitä, kun hän on saanut irtisanomisilmoituksen**. Jos irtisanomisaika on tätä pidempi, ei siis kannata odottaa työsuhteen päättymistä.
- Lisätietoa muutosturvasta löytyy työttömyyskassan nettisivulta (<https://kokokassa.fi/uutiset/hae-muutosturvaa-jos-olet-tayttanyt-55-vuotta-ja-sinut-on-irtisanottu-1-1-2023-tai-sen-jalkeen/>).

SOPIMINEN TYÖSUHTEEN PÄÄTTÄMISESTÄ

- Milloin tahansa
- Eropaketti, erosopimus, lähtöpaketti, lähtösopimus, kultainen kädenpuristus
- Vapaaehtoista
- Harkinta – **pääseekö parempaan asemaan?**
- Työnantajan velvoitteita lakkaa, sopimus määrittelee vastuut
- Riitautus mahdollinen vain poikkeustapauksissa

SOPIMINEN TYÖSUHTEEN PÄÄTTÄMISESTÄ

Työantajan intressissä:

- Nopeuttaminen
- Salassapito
- Ei riitaa
- Goodwill

Työntekijän intressissä

- Saada lisäetuja
- Selvyys
- Nopeus

SOPIMINEN TYÖSUHTEEN PÄÄTTÄMISESTÄ

Mistä sovitaan

- Rahaa vastineeksi siitä, että työsuhdetta ei tarvitse irtisanoa (erokorvaus)
- Yleensä: kummallakaan ei muita vaatimuksia
- Mitä tapahtuu kilpailukiellolle
- Riitautus mahdollinen vain poikkeustapauksissa
- Yleensä: salassapito
- Työntekovelvoite
- Onko oikeus mennä muualle töihin

(jatkuu)

SOPIMINEN TYÖSUHTEEN PÄÄTTÄMISESTÄ

(jatkuu, mistä sovitaan)

- (Erokorvauksen lisäksi) irtisanomisajan palkka, luontoisedut, lomat/lomakorvaukset/lomarahat
- Ylityökorvaukset, saldotunnit, bonukset yms.
- Kustannusten korvaukset
- Työnantajan omaisuus, matkapuhelinnumero, lunastukset
- Työtodistus
- Työterveyshuolto
- Tiedottaminen

SOPIMINEN TYÖSUHTEEN PÄÄTTÄMISESTÄ

Päätämissopimus ja työttömyysturva

- Pääsääntö: 45 päivän karenssi
- Erokorvauksen jaksotus -> työttömyyskorvauksen maksaminen lykkääntyy
- Karenssi kuluu yhtä aikaa jaksotuksen kanssa
- Ilmoittautuminen TE-toimistoon työttömäksi työnhakijaksi viimeistään ensimmäisenä työttömyyspäivänä
- Selvitä vaikutus eläkkeeseen ja verotukseen

TYÖSUHTEEN EHTOJEN YKSIPUOLINEN MUUTTAMINEN

- Lainsäädäntö ja työehtosopimus
- Työsopimus, vakiintunut käytäntö -> olennaiset ehdot
- Työnjohdolliset määräykset eli direktio-oikeus

YHTEISTOIMINTALAKI

- (YT-neuvottelu -> muutosneuvottelu)
- Muutosneuvottelovelvoite koskee laajasti työsuhteen ehtojen muuttamista:
- (16 § 1 mom) Tuta-perusteella työsopimuksen irtisanominen tai olennaisen ehdon yksipuolinen muuttaminen
- (16 § 2 mom) Työnjohtovallan piiriin kuuluvat olennaiset muutokset työtehtävissä, työmenetelmissä, töiden järjestelyissä, työtilojen järjestelyissä tai säännöllisen työajan järjestelyissä, jotka johtuvat:
  1. yrityksen tai sen jonkin osan lopettamisesta, siirtämisestä toiselle paikkakunnalle taikka niiden toiminnan laajentamisesta tai supistamisesta;
  2. kone- tai laitehankinnoista taikka uuden teknologian käyttöönotosta;
  3. työn organisointiin tai järjestelyihin tehtävistä muutoksista;
  4. palvelutuotannon tai tuotevalikoiman muutoksista;
  5. ulkopuolisen työvoiman käyttöönotosta tai siinä tehtävistä muutoksista;
  6. muista 1–5 kohdassa tarkoitettuihin rinnastuvista muutoksista.

TYÖNANTAJAN DIREKTIO-OIKEUS

- Laki: ”Työntekijän on tehtävä työnsä huolellisesti noudattaen niitä **määräyksiä**, joita työnantaja antaa **toimivaltansa mukaisesti** työn suorittamisesta.”

Direktio-oikeuden piiriin kuuluu mm.

- Työtehtävistä määrääminen sovitun tehtäväkuvauksen puitteissa
- Työmenetelmät, työn määrä
- Työn järjestely ja valvominen
- Loma-ajankohdan päättäminen

Oikeus väliaikaisiin muutoksiin on vielä laajempi

TYÖNANTAJAN DIREKTIO-OIKEUS

- yksipuoliset muutokset toimivallan rajoissa
  - toimivalta: työsopimuksen sisältö, muut työsuhteen olennaiset ehdot
    - direktiolla voidaan tehdä muutoksia vain näiden sisällä
- muutos voi tulla voimaan heti
- rajoittaa: laki, hyvä tapa

TYÖSUHTEEN OLENNAINSTEN EHTOJEN MUUTTAMINEN

- Työsopimuksen sisältö
- Vakiintuminen: kesto, toistuvuus, selvyys ja yksiselitteisyys, johdonmukainen noudattaminen ja osapuolten sitoutumistahto
  - Työsuhteen olennaiset ehdot
- Yksipuolinen muuttaminen edellyttää **irtisanomisperustetta** – ei direktiolla

Pakottava lainsäädäntö, TES-määräykset

-> ei muutoksia työntekijän vahingoksi edes irtisanomisperusteella

TYÖSUHTEEN OLENNAISTEN EHTOJEN MUUTTAMINEN YKSIPUOLISESTI

- Menettely:
  - Työnantaja tarjoaa uutta työsopimusta muutetuin ehdoin irtisanomisen vaihtoehtona (**juridisesti kyse samasta asiasta kuin uudelleensijoitus/työtarjoamisvelvoitteessa**) **TAI**
  - Yksipuolinen ilmoitus, ehtomuutos tapahtuu irtisanomisen sijasta
  - Ilmoitettava selvästi
    - irtisanomisperuste
    - työsuhde päättyy, jos työntekijä ei suostu
- Tulee voimaan irtisanomisajan kuluttua
- Pelkän palkan alentamisen edellytyksenä lisäksi: edelleen ylitetään TES-taso, ja alentaminen on yhdessä muiden saneeraustoimenpiteiden kanssa välttämätöntä yhtiön toimintaedellytysten turvaamiseksi

MISTÄ TYÖSUHTEEN EHDOT TULEVAT / MITEN EHTOJA VOI MUUTTAA

- **Lainsäädäntö** - Pakottavan lainsäädännön osalta ei voi muuttaa TT:n vahingoksi
  - **Työehtosopimukset** - Ei voi yksipuolisesti muuttaa TT:n vahingoksi (sopimallakin vain, jos siihen on erikseen varattu mahdollisuus)
  - **Työsopimus** (kaikki selvitys työsopimuksen sisällöstä) – TA voi muuttaa irtisanomisperusteella
  - **Vakiintunut käytäntö** – TA voi muuttaa irtisanomisperusteella
  - **Työnjohdolliset määräykset (direktio)** – TA voi muuttaa suoraan
- Mahdollisuus muuttaa ehtoja riippuu siitä, mistä ehto on tullut

ESIMERKIT: DIREKTIOLLA MUUTOS SALLITTUA VAI EI

- Toimenkuva
  - Miten tarkasti työsopimuksessa määritelty
  - Myyntityö/kirjanpito tehtävät
  - Ei liian suuria määrällisiä lisäyksiä
- Työntekopaikka
  - Pienet muutokset sallittuja, 50 km per suunta oli liian suuri
  - Väliaikaisesti voi olla isompikin muutos
- Työaika
  - osa-aikaistaminen ei direktiolla
  - työajan sijoittelu kuuluu direktio-oikeuteen (työsopimuksen rajoissa)
- Palkka, luontoisedut, muut korvaukset
  - palkkaan ei muutoksia direktiolla

SOPIMINEN EHTOJEN MUUTTAMISESTA

- Sopiminen on aina mahdollista, kunhan pakottava sääntely huomioidaan
- Muutoksen voimaantulo sopimuksen mukaan (esim. heti)
- Kieltäytyminen ei anna perustetta työsuhteen päättämiseen
- Muoto
  - Suositeltavaa: tarkat ehdot osaksi työsopimusta - vaikutus myöhempisiin muutoksiin!
  - laki: työnantajan on annettava työntekijälle kirjallinen selvitys työnteon ehdon muutoksesta niin pian kuin mahdollista, viimeistään kuitenkin muutosta seuraavan palkanmaksukauden päättyessä, jollei muutos johdu lainsäädännön tai työehtosopimuksen muuttamisesta

YHTEENVETO TYÖSUHTEEN EHTOJEN MUUTTAMISESTA

- Työsuhteen ehtoja voi muuttaa
  - 1) Sopimalla työntekijän ja työnantajan välillä
  - 2) Direktiolla eli työnantajan yksipuolisella määräyksellä - ei olennaiset työsuhteen ehdot
    - **Voivat tulla voimaan heti**
  - 3) Irtisanomisperusteella ja määrämuotoisella menettelyllä - olennaiset työsuhteen ehdot
    - **Tulevat voimaan irtisanomisajan kuluttua**

YTN-liittojen palvelut muutostilanteissa

Lakipalvelut

Työ- ja johtajasopimusten teko ja tarkistaminen

Työsuhteen päättämissopimusten ”pakettien” läpikäynti ja neuvonta

Perhevapaisiin, työaikoihin ja vuosilomiin liittyvä neuvonta

Muu oikeudellinen neuvonta

Työttömyysturvaan liittyvä neuvonta

ytn

TEK

Me tekniikan takana

EKONOMIT
MER

Agronomiliitto
Agronomförbundet

Insinööriliitto

Akavan
Erityisalajat

KTK
Tekniikan Asiantuntijat ry

FARMASIALIITTO

TRADENOMIT.

NO
LIMITS.

LOIMU

Lakimiesliitto

YMPY

M M
A
Myynnin &
Markkinoinnin
Ammattilaiset

DIFF

PROFESSORILIITTO
PROFESSORFÖRBUNDET
FINNISH UNION OF UNIVERSITY PROFESSORS

Työterveyshoitajat

TIETEENTEKIJÄT

Yhteiskunta-alan
korkeakoulutetut ry

Ylemmät toimihenkilöt - YTN

Kiitos

Sirpa Leppäluoto
Työmarkkinajohtaja
Yksityisalojen Esimiehet ja Asiantuntijat YTY ry